

неусувних засад людського існування, що проринають лише у практиках. Зважаючи на те, що неусувність останніх антропологічно вкорінена, а простір укриття потребує плекання своїх засад, ідеальна держава породжує ідеальну людину. Адже розбудова держави на підставі неухитно значущого призводить до ствердження вічного у самій людині.

Відповідно до виконаних завдань, можемо зробити наступні висновки. По-перше, філософсько-антропологічна інтерпретація ідеї справедливої держави Платона можлива та виправдана в межах загальної методологічної настанови трансцендентальної антропології. Тобто необхідне прояснення значущих рис людської екзистенції, що найлегше здійснювати в межах найближчого стосунку життя та людини. Проект ідеальної держави Платона може бути розглянутий як проект ідеального простору укриття, який тоталізує фундаментальні факти людської екзистенції як своїх конституенцій. Серед них – виокремленні Томасом Ренчем трансцендентальна соціальність, просторовість, ситуаційність, крихкість та запропоновані Ото Больновим ознаки простору укриття: потяг до узвичаєння практик, увічнення засад безпечного простору, замикання границь простору тощо. По-друге, міф про Землю-годувальницю може бути витлумачений як принцип побудови ідеального простору укриття. Зважаючи на головні ознаки самого стосунку укриття, найкращий подібний простір проростає з екзистенційних фактів, тобто антропологічно вкорінених обставин людської ситуації. По-третє, істина, яка розуміється як те, без чого неможливо встояти, також може бути антропологічно витлумачена як екзистенційний факт, достовірність якого проринає у спогляданні розмаїття людських практик, що уможливується її існуванням. І на сам кінець, ідея філософа-правителя чи філософуючого правителя може бути зрозуміла як принцип необхідності залучення до управління державою людей, що здатні до постійного прояснення засад розгортання успішних практик та відтворення безпечного простору існування.

Список використаних джерел

1. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія. – Київ, 2010. – 347 с.
2. Berger P., Luckmann T. The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge. – NY, 1966. – 240 p.
3. Bollnow O. F. Human Space. Translated by Christine Shuttleworth. – London, 2011. – 319 p.
4. Deleuze G., Guattari F. What is Philosophy? – Columbia University Press, 1996. – 256 p.
5. Merleau-Ponty M. Phenomenology of perception. Translated from French by Colin Smith. – London, 1978. – 466 p.
6. Plato. The Republic. Edited by G.R.F. Ferrari, Translated by Tom Griffith. – UK, Cambridge university press, 2000. – 382 p.
7. Rorty R. The historiography of philosophy: four genres. Philosophy in history. Essays on the historiography of philosophy. Edited by Richard Rorty J. B. Schneewind, Quentin Skinner. – UK, Cambridge university press, 1984. – P.49–75.

References

1. Rench T. Konstytucija moral'nosti. Transcendental'na antropologija i praktychna filosofija. – Kyi'v, 2010. – 347 s.
2. Berger P., Luckmann T. The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge. – NY, 1966. – 240 p.
3. Bollnow O. F. Human Space. Translated by Christine Shuttleworth. – London, 2011. – 319 p.
4. Deleuze G., Guattari F. What is Philosophy? – Columbia University Press, 1996. – 256 p.

5. Merleau-Ponty M. Phenomenology of perception. Translated from French by Colin Smith. – London, 1978. – 466 p.

6. Plato. The Republic. Edited by G.R.F. Ferrari, Translated by Tom Griffith. – UK, Cambridge university press, 2000. – 382 p.

7. Rorty R. The historiography of philosophy: four genres. Philosophy in history. Essays on the historiography of philosophy. Edited by Richard Rorty J. B. Schneewind, Quentin Skinner. – UK, Cambridge university press, 1984. – P.49–75.

Butsykin I. S., assistant of the Department of Philosophy, Taras Shevchenko National University of Kiev (Ukraine, Kiev), yegorbutsykin@gmail.com

Plato's Republic. Philosophical and anthropological interpretation

This paper is devoted to the philosophical and anthropological interpretation Plato's project of ideal city, based on transcendental anthropology of Otto Bollnow and Thomas Rantsch and attitude for rational reconstruction proposed by Richard Rorty. Within the article the method of transcendental and anthropological enlightenment of fundamental specific of practical and anthropological human situation is applied. An attempt of define the significant circumstances for deal-city building, analyzed their ontological status and significance for practical orientations. Considered and analyzed the constitution of "sick" and "healthy" city were bringing clarify the concept of "fundamental" and "strong" circumstances, "distance", "transcendental Earth" as a principle of ideal-city fundamentality structure, "anti-space" which grounds are instantiated from the center of constitution. Within the article is an attempt to clarify transcendental relation of shelter for practical orientation, in which the last is expression of unique traits of nearest life-space.

Keywords: shelter, space of safety, transcendental anthropology, distance, transcendental earth.

Буцькин Е. С., ассистент кафедры философии, Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), yegorbutsykin@gmail.com

Философско-антропологическая интерпретация Платоновского проекта идеального государства

Осуществляется философско-антропологическая интерпретация проекта идеального города Платона, пользуясь средствами трансцендентальной антропологии Отто Больнова и Томаса Ренча и установкой на рациональную реконструкцию предложенную Ричардом Рорти. В рамках статьи были использованы трансцендентально-антропологический метод прояснения неустраняемых обстоятельств практической и фактической человеческой ситуации. Предпринята попытка схватывания конститутивно значимых обстоятельств для построения идеального города, проанализированы их онтологический статус и значимость для практических ориентаций. Рассмотрена и проанализирована конституция "больного" и "здорового" города, в результате чего были прояснены понятия "неустраняемых" и "недвижимых" обстоятельств, "дистанция", "трансцендентальной земли" как принципа неустраняемости конституенций пространства идеального города, "антипространства" конституенции которого дистанционированы от центра конституирования. В рамках статьи предпринята попытка прояснения трансцендентального отношения структуры пространства укрытия к практическому ориентированию, в котором последняя возникает выражением уникальных черт характера ближайшего пространства жизни.

Ключевые слова: пространство укрытия, безопасное пространство трансцендентальная антропология, дистанция, трансцендентальная земля.

* * *

УДК 615.15:614.253:174

Балабай Я. В.

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та соціології, Національний фармацевтичний університет (Україна, Харків), yana_balabay@mail.ru

ЭТИКА БЛАГОГОВІННЯ ПЕРЕД ЖИТТЯМ АЛЬБЕРТА ШВЕЙЦЕРА І ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЛІКАРЯ І ФАРМАЦЕВТА

Проаналізовано основні положення етики благоговіння перед життям видатного німецько-французького мислителя, лауреата Нобелівської премії миру, лікаря Альберта Швейцера. Основі даного етичного вчення подаються як необхідний компонент процесу формування професійної етики лікаря й фармацевта. Виділено увагу концепції волі до життя як ключової ідеї етики благоговіння перед життям. У статті зроблено акцент на концепції волі до життя, яка має складати основу формування професійної етики лікаря й фармацевта. Викладено й проаналізовано точку зору А. Швейцера щодо наукового експерименту і наукового прогресу у цілому. У статті порушено питання про відповідність теорії (етичного вчення) практики (лікарській справі), у якому особистий приклад А. Швейцера вважається класичним. Простежено зв'язок між основними положеннями етики благоговіння перед життям та концептом гуманітарної медицини й колегіального

(гуманітарного) підходу у медицині, які на сьогодні становлять зміст процесу формування медицини й фармації з "людським обличчям".

Ключові слова: етика благоговіння перед життям, Альберт Швейцер, воля до життя, гуманітарна медицина, професійна етика лікаря, професійна етика фармацевта.

У зв'язку з тенденцією до антропологічного повороту в науці відбуваються зміни у системі морально-етичного виховання майбутнього лікаря і фармацевта. Медицина і фармація відносяться до наук про людину, а отже проблеми антропологічного повороту набувають значної актуальності і для цієї сфери. Необхідність гуманізації медичної професії полягає у доповненні досягнень медичної науки духовною складовою, запровадженні персоналізованого підходу до пацієнта, акцентування медицини не на хворобі, а на пацієнті. Відносно новий у вітчизняній науці концепт гуманітарної медицини орієнтований на дію та взаємодію людей у сфері медицини як частини культури. Гуманітарна медицина – це двобічна взаємодія, що взаємозбагачує медичну науку й практику з соціальними та гуманітарними науками [8, с. 112]. Етика благоговіння перед життям А. Швейцера, яка є прикладом успішної реалізації етичного вчення "з людським обличчям" у медичній практиці має складати основу для формування професійної етики лікаря і фармацевта. Таким чином, наведення та аналіз основних положень етики благоговіння перед життям як частини професійної етики лікаря й фармацевта є основним завданням даної статті.

Життєвий та творчий шлях А. Швейцера був досить ґрунтовно досліджений у роботі "Альберт Швейцер: Мислитель, Гуманіст, Лікар" [4]. Аналіз зарубіжної наукової періодики з обраної теми свідчить про актуальність концепту гуманітарної медицини [1; 7; 8] й необхідність запровадження до сучасної медицини практики колегіального (гуманітарного) підходу лікаря до пацієнта [8], що успішно практикувався А. Швейцером у клініці у Ламбарене [12].

Життя видатного німецько-французького мислителя, теолога, музикознавця, органіста, лауреата Нобелівської премії миру, "лікаря з джунглів" Альберта Швейцера (1875–1965 рр.) є унікальним прикладом самозречення заради життя. Будучи успішною і цілком реалізованою людиною, він вирішив присвятити своє життя служінню людям, змінивши професійну діяльність теолога і всесвітньовідомого органіста на самовіддану лікарську практику у тропічній Африці. "Тільки той, хто у глибокому самозреченні заради власної волі до життя відчуває почуття внутрішньої свободи від різних подій, здатен завжди і до кінця віддавати свої сили заради іншого життя", зазначав А. Швейцер [2, с. 311]. Життя А. Швейцера є найліпшим доказом послідовного і наполегливого втілення його етичного вчення. Своє покликання А. Швейцер вбачав у відмові від особистої кар'єри й наданні медичної допомоги усім, хто її потребує.

А. Швейцер дійшов висновку, що в основі всього суцього й усіх явищ у світі є воля до життя [2, с. 304]. Воля до життя є універсальною властивістю всього живого у світі, ознака, яка відокремлює живу природу від неживої. Усе, що живе, має волю до життя у тій самій мірі, у якій вона притаманна людині. Професійним завданням лікаря і фармацевта є відповідність дій в межах цього всеохоплюючого

прагнення, а саме: життя людини і будь-якої живої істоти, незалежно від її форми, базується на волі до життя і ніхто не має право обмежувати та/або знищувати її. "Я можу знищити бактерії, що наражають моє життя на небезпеку. Моє щастя будується на вимушеному заподіянні шкоди іншим. Звичайна етика не шукає компромісів. Вона встановлює міру жертви людського життя і щастя за рахунок інших форм життя. Таким чином, людина створює відносну, прикладну етику. Етика благоговіння перед життям не визнає відносної етики. Вона визнає добрим лише те, що слугує збереженню та розвиткові життя. Будь-яке знищення життя або заподіяння йому шкоди незалежно від того, за яких умов це сталося, характеризується як зло. Етика благоговіння перед життям не визнає ніякої взаємної компенсації та етики необхідності. Людина набуває більше моральних якостей, враховуючи етичні принципи, більше прагне зберігати і розвивати життя, стає більш твердою у своєму спротиві необхідності винищення та використання інших форм життя для свого блага" [2, с. 314–315].

Яким же чином встановити баланс між основними положеннями етики благоговіння перед життям й відносинами між людиною та творінням природи? Якщо людина завдає шкоди будь-якому життю, вона має чітко усвідомлювати, наскільки це є необхідним. Згідно з етикою благоговіння перед життям не можна робити нічого, окрім неминучого. Люди, які проводять експерименти над тваринами, під час розробки нових медичних препаратів, або ті, що прищеплюють тваринам штами хвороби, для використання отриманих результатів для лікування людей, ніколи не мають права заспокоювати себе тим, що їх жорстокі дії спрямовані на досягнення благородних цілей. Ніхто не може сказати, де полягає крайня межа наполегливості у збереженні та розвиткові життя. Тільки сама людина може про це судити керуючись відчуттям найвищої відповідальності за долю іншого життя [2, с. 315].

Науковий прогрес, на думку А. Швейцера, полягає в тому, що наука з плином часу точніше описує явища, в яких існує життя, відкриває нові форми життя, про існування яких ми, навіть, і не підозрювали і дає нам засоби, за допомогою яких ми можемо використовувати процес розвитку волі до життя [2, с. 305]. Таким чином вчений пов'язує науковий прогрес з основним положенням свого вчення – волею до життя як основи всього суцього і усіх явищ у світі.

Основні принципи етики благоговіння перед життям формують певний склад розуму, умонастрій, який привносить відчуття неспокою й постійної відповідальності. Етика – це безмежна відповідальність за все живе. Етику благоговіння перед життям не спростовує існування природного відбору. Людина, наділена душею й свідомістю, має зберігати та удосконалювати життя, а не руйнувати створене природою [2, с. 309]. Етика – це самозречення, мотивоване відчуттям благоговіння перед життям [2, с. 308]. А. Швейцер пропонував скоректувати існуючі моральні норми й приписи на користь єдиного правила – благоговійного ставлення до життя в усіх його проявах.

А. Швейцер стверджував, що здоров'я є найбільшим благом, яким люди, нажал, рідко опікуються [3, с. 72–

73]. Здоров'я людини і будь-якої живої істоти є основою волі до життя, її необхідною передумовою, а отже, і найвищою цінністю етики благоговіння перед життям. Здоров'я – добро, хвороба – зло. Добро, за думкою А. Швейцера, це те, що сприяє збереженню та розвиткові життя, а зло навпаки, є тим, що знищує життя або перешкоджає йому. Добро – це духовне і матеріальне збереження, розвиток людського життя і прагнення надати йому найвищої цінності [2, с. 307].

Жорстка буденність часто суперечить моральним принципам. Людина, будучи Божим створінням, не повинна перешкоджати своєю діяльністю іншим живим організмам. Проте, вона має поводити себе морально, зводячи до мінімуму заподіяну шкоду, її творча воля до життя одночасно може набути руйнівного характеру, тому сумління не може бути чистим. Принципи етики благоговіння перед життям є універсальними, оскільки вони стосуються усіх форм життя: людини, тварини, комахи, чи рослини. Етична людина не запитує, якою мірою та чи інша істота заслуговує на співчуття і є цінною, і чи має вона здатність відчувати. Життя є священним для етичної людини.

Таким чином, етика благоговіння перед життям є важливою складовою професійної етики лікаря і фармацевта. Представники професій, безпосередньо пов'язаних зі здоров'ям та життям людини мають усвідомлювати, що життя – це найвища цінність, яка вимагає благоговійного ставлення. Життя є священним саме по собі і у будь-якій формі його прояву. Підтримка і розвиток життя є найблагороднішою і найвідповідальнішою місією, яка покладена на плечі лікаря і фармацевта. Відповідальність і відчуття постійного неспокою за життя відрізняє професійну етику побудовану на вченні благоговіння перед життям. Етика благоговіння перед життям має стати основою гуманітарної медицини і фармації, яка орієнтована на збереження й розвиток життя, мінімізацію стресів, пов'язаних з біллю, травмами, хворобою та обмеженими можливостями як її безпосереднім ймовірним наслідком. Гуманітарний підхід як основа гуманітарної медицини був яскраво виражений у лікарській діяльності А. Швейцера. “Подвиг Ламбарене” є прикладом істинної гуманізації і солідарності європейського лікаря з найбіднішим народом Африки. Розумний, компетентний, доброзичливий лікар став взірцем для формування морально-етичного ідеалу лікаря. Феномен Швейцера демонстрував відповідність проголошених ним ідей і подальших вчинків. Його діяльність суперечила переконанням більшості людей, які звикли до безкінечних протиріч між мрією і соціальним життям, поведінкою і проголошеними ідеями [4, с. 50]. Основні принципи етики благоговіння перед життям, розробленої та втіленої у життя чесним, професійним, самовідданим лікарем, яким був А. Швейцер має стати основою для формування професійної етики лікаря та фармацевта.

Список використаних джерел

1. Аверкина Е. И. Гуманитарное пространство медицинского дискурса / Е. И. Аверкина // *Философские науки*. – 2014. – №12. – С.103–110.
2. Альберт Швейцер – великий гуманіст ХХ века. Воспоминания и статьи / Сост.: В. Я. Шапиро; Институт востоковедения АН СССР. – Москва: Наука, 1970. – 238 с.

3. Альберт Швейцер. Культура и этика / Альберт Швейцер. – М.: Прогресс, 1973.
4. Альберт Швейцер: Мислитель, Гуманіст, Лікар / К. Імієлінські, К. Імієлінські, А. Імієлінські. – Пер. з англ. М. Л. Табачнікова. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2001. – 157 с.
5. Геттинг Геральд. Встречи с Альбертом Швейцером / Геральд Геттинг. – 1967. – 136 с.
6. Грекова Т. И. Странная вера доктора Швейцера / Татьяна Ивановна Грекова. – Москва: Советская Россия, 1985. – 205 с.
7. Доманова С. А. Концепт гуманитарной медицины как фундаментальная антропологическая константа / С. А. Доманова // *Философские науки*. – 2014. – №11. – С.124–129.
8. Олескин А. В. Гуманитарная медицина и гуманитарная биология / А. В. Олескин // *Философские науки*. – 2014. – №12. – С.111–118.
9. Петрицкий В. А. Свет в джунглях / В. А. Петрицкий. – Ленинград: Детская литература, ЛО, 1972. – 255 с.
10. Швейцер Альберт. Благоговение перед жизнью: пер. с нем. / Альберт Швейцер, М. Г. Селезнев; Общ. ред., сост., вступ. ст. Абдусалам Абдулкеримович Гусейнов. – Москва: Прогресс, 1992. – 573 с.
11. Швейцер Альберт. Культура и этика / Альберт Швейцер; Пер. Н. А. Захарченко, Геннадий Владимирович Колшанский; Общ. ред. В. А. Карпушин. – Москва: Прогресс, 1973. – 342 с.
12. Швейцер Альберт. Письма из Ламбарене / Альберт Швейцер; Изд. подгот. Дмитрий Алексеевич Ольдерогге; Примеч. А. М. Шадрин. – 2-е изд., перераб. и доп. – Ленинград: Наука, ЛО, 1989. – 471 с.

References

1. Averkina E. I. Gumanitarnoe prostranstvo meditsinskogo diskursa / E. I. Averkina // *Filosofskie nauki*. – 2014. – №12. – С.103–110.
2. Al'bert Shvejtser – velikij gumanist XX veka. Vospominaniya i stat'i / Sost.: V. Ja. Shapiro; Institut vostokovedeniya AN SSSR. – Moskva: Nauka, 1970. – 238 s.
3. Al'bert Shvejtser. Kul'tura i etika / Al'bert Shvejtser. – M.: Progress, 1973.
4. Al'bert Shvejtser: Myslytel', Gumanist, Likar / K. Imijelins'ki, K. Imijelins'ki, A. Imijelins'ki. – Per. z angl. M. L. Tabachnikova. – Odesa: Odes. derzh. med. un-t, 2001. – 157 s.
5. Getting GERAL'D. Vstrechi s Al'bertom Shvejtserom / GERAL'D Getting. – 1967. – 136 s.
6. Grekova T. I. Strannaja vera doktora Shvejtsera / Tat'jana Ivanovna Grekova. – Moskva: Sovetskaja Rossija, 1985. – 205 s.
7. Domanova S. A. Kontsept gumanitarnoj meditsiny kak fundamental'naja antropologicheskaja konstanta / S. A. Domanova // *Filosofskie nauki*. – 2014. – №11. – С.124–129.
8. Oleskin A. V. Gumanitarnaja meditsina i gumanitarnaja biologija / A. V. Oleskin // *Filosofskie nauki*. – 2014. – №12. – С.111–118.
9. Petritskij V. A. Svet v dzhungljah / V. A. Petritskij. – Leningrad: Detskaja literatura, LO, 1972. – 255 s.
10. Shvejtser Al'bert. Blagogovenie pered zhiznju: per. s nem. / Al'bert Shvejtser, M. G. Seleznev; Obsch. red., sost., vstup. st. Abdusalam Abdulkerimovich Gusejnov. – Moskva: Progress, 1992. – 573 s.
11. Shvejtser Al'bert. Kul'tura i etika / Al'bert Shvejtser; Per. N. A. Zaharchenko, Gennadij Vladimirovich Kolshanskij; Obsch. red. V. A. Karpushin. – Moskva: Progress, 1973. – 342 s.
12. Shvejtser Al'bert. Pis'ma iz Lambarene / Al'bert Shvejtser; Izd. podgot. Dmitrij Alekseevich Ol'derogge; Primech. A. M. Shadrin. – 2-e izd., pererab. i dop. – Leningrad: Nauka, LO, 1989. – 471 s.

Balabai Y. V., Ph.D., Associate Professor of Philosophy and Sociology, National University of Pharmacy (Ukraine, Kharkiv), yana_balabay@mail.ru

Albert Schweitzer's ethics of reverence for life and professional ethics of doctor and pharmacist

The main ideas of reverence for life ethics of the outstanding German-French thinker, Nobel Peace Prize Laureate, Dr. Albert Schweitzer are analyzed in the article. Main positions of Albert Schweitzer's ethics as a necessary component of the process of formation of doctor's and pharmacist's professional ethics are presented in the article. The author's attention is given to the concept of the will to live as the key position of ethics of reverence for life. The article focuses on the concept of the will to live, which should form the basis of doctor's and pharmacist's professional ethics. Standpoint of Albert Schweitzer about scientific experiment and scientific progress in general is described and analyzed in the article. A idea of the relationship between theory (ethics) and practice (medicine and pharmacy) in which the example

of Albert Schweitzer is a classic is presented in the article. The main points of reverence for life ethics relate with the concept of humanitarian medicine and collegial (humanitarian) approach of medicine as a main content of the formation of Medicine and Pharmacy with a "human face".

Keywords: ethics of reverence for life, Albert Schweitzer, the will to live, humanitarian medicine, doctor's professional ethics, pharmacist's professional ethics.

Балабай Я. В., кандидат исторических наук, доцент кафедры философии и социологии, Национальный фармацевтический университет (Украина, Харьков), yana_balabay@mail.ru

Етика благоговення перед життям Альберта Швейцера і професійна етика вченого

Проанализированы основные положения этики благоговения перед жизнью выдающегося немецко-французского мыслителя, лауреата Нобелевской премии мира, доктора Альберта Швейцера. Основные идеи этического учения представляются автором как необходимый компонент процесса формирования профессиональной этики врача и фармацевта. Обращается внимание на концепцию воли к жизни как ключевое положение этики благоговения перед жизнью. В статье сделан акцент на концепции воли к жизни, которая должна составлять основу профессиональной этики врача и фармацевта. Изложена и проанализирована точка зрения А. Швейцера относительно научного эксперимента и научного прогресса в целом. В статье поднят вопрос о соотношении теории (этического учения) и практики (врачебного дела), в котором пример А. Швейцера является классическим. Прослежена связь между основными положениями этики благоговения перед жизнью и концептом гуманитарной медицины и коллегиального (гуманитарного) подхода в медицине, которые на сегодняшний день составляют основное содержание процесса формирования медицины и фармацевтики с "человеческим лицом".

Ключевые слова: этика благоговения перед жизнью, Альберт Швейцер, воля к жизни, гуманитарная медицина, профессиональная этика вченого, профессиональная этика фармацевта.

* * *

УДК 17.022.1+17.035.1

Коробко М. І.

аспірантка філософського факультету,
Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка
(Україна, Київ), Margota2007@yandex.ru

Філософія об'єктивізму АйнРенд: БАЗОВІ ЦІННОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

Робиться загальний огляд проблеми цінностей в філософії об'єктивізму АйнРенд в контексті існуючих в історії моральної філософії підходів. Поняття цінності для етичного дискурсу залишається вельми важливим, хоч і складним для остаточного визначення, бо як і більшість філософських понять, залишається загальнозживаним для широкого загалу. Засновниця філософії об'єктивізму АйнРенд, що в своїй творчості й орієнтувалась на широкий загал, хоч і не шукала дуже глибоко роз'яснення самого поняття цінності, постійно ним оперувала. Своєрідність її розуміння цінностей засвідчує хоча б її робота "Доброчесність егоїзму". В статті робиться спроба висвітлити позицію американської письменниці відстоюванні людського життя як кінцевої цінності, а також цінностей розуму, самооцінки та призначення якогоїстичних. АйнРенд, виборюючи більшу відповідність етики егоїзму і філософії об'єктивізму реальному життю, поставила перед вченими-філософами достатньо серйозну проблему.

Ключові слова: АйнРенд, етика, індивідуалізм, об'єктивізм, розумний егоїзм, філософія, цінності.

Як відомо, без розмислів на тему цінностей не може існувати жодна моральна філософська система, філософія об'єктивізму АйнРенд не є виключенням.

Американська письменниця та філософ АйнРенд, відома своїми філософсько-направленими художніми романами "Джерело" (1943) та "Атлант розправив плечі" (1957), в котрих вона намагалася створити всебічну філософську систему, названу нею об'єктивізмом, кинула виклик всій попередній історії філософії. Найбільший акцент філософ робила на етику (збірка "Доброчесність егоїзму" (1964)), але також в неї були достатньо серйозні розробки в сфері політики (збірка "Капітал: незнайомий ідеал" (1966)) та естетики (збірка "Романтичний маніфест" (1969)), які

засновувалися на правильній теорії пізнання (книга "Вступ до об'єктивної епістемології" (1979)).

Проблема цінності в філософії є дуже складною протягом всієї її історії, а її важкість сьогодні ще й актуалізує міждисциплінарний підхід. Потреба визначення поняття "цінність" викликається не тільки суто фаховим, а й загальнозживаним користуванням. Адже кожна людина намагається орієнтуватися в щоденному бутті, даючи деяку, зазвичай моральну, оцінку. Російський філософ В.К. Шохин так визначає ценоп'яття: "Цінність – одна з основних понятійних універсалий філософії, що означає в найзагальнішому вигляді невербалізовані, "атомарні" складові найбільш глибокого шару всієї інтенційної структури особистості – в єдності предметів її прагнень (аспект майбутнього), особливого переживання–володіння (аспект справжнього) та зберігання свого "надбання" в глибинах серця (аспект минулого), – які конституують її внутрішній світ як "унікально–суб'єктивне буття" [10]. Таким чином, цінності формують наш унікальний погляд на світ, дають змогу щось оцінювати як погане, а щось – як хороше. Без деякої системи цінностей не може існувати жодної оцінки того, що відбувається у світі.

Зародившись ще в Античності з поєднання економічного поняття "вартість" ("ціна") та понять "благо" і "мета", поняття цінності ввійшло в склад понять, які, на думку В.К. Шохина, "маркують інтенційність індивіда" [10]. Співвідношення цих понять впродовж всієї історії філософії змінювалось.

Фундатор майже всіх філософських дисциплін Арістотель, і єдиний класичний філософ, вплив якого визнавала американський філософ АйнРенд (AynRand), в "Нікомаховій етиці" говорив так про філософію з точки зору цінностей: "Мудрість [а філософія є любов'ю до мудрості – М.К.] – це найточніша з наук. (...) Мудрість буде розумом та наукою, начебто найголовнішою наукою про те, що всього найцінніше (курсив мій – М.К.). (...) мудрість – це і наукове знання, і осягнення розумом речей за природою найбільш цінних (курсив мій – М.К.)" [1, с.179]. Найвищим благом, за Арістотелем, є щастя, а щоб досягти цього блага людина повинна бути доброчесною. Античний філософ першим проаналізував основні етичні чесноти, які за своєю суттю є "золотою серединою" між надлишком та нестачею деякої риси характеру людини. Цю позицію мислителя неодноразово критикували, її не приймала і АйнРенд, для якої не існувало компромісів, бо вона вважала, що в світі існує тільки "чорне" та "біле".

Головна задача моралі бачиться АйнРенд у визначенні правильних цілей та цінностей. Сутністю моральнісного існування вона вважала піклування про власні інтереси. Моральнісні дії повинні приносити користь самій людині. Людина, на думку філософа, повинна діяти у власних розумних інтересах.

Відомий російський фахівець з етики А.А. Гусейнов в статті "Цілі та цінності: як можливий моральний вчинок?" пише: "Етику традиційно називають практичною філософією... Вона є практичною філософією в тому сенсі, що представляє собою вихід філософії в практику. Її ціль, як окреслив ще Арістотель, – "не пізнання, а вчинки". Це означає, що